

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Det kgl. Opfostringshus.

Skoleaaret 1890—91.

Statens pædagogiske Studiesamling
Klassikeren V.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Maj 1890 til 30 April 1891

ved

Otto Jensen,
Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn
Chr. Backhausens Bogtrykkeri.
1891.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 14de og 15de April; den 16de meddeltes Udfaldet og Vidnesbyrdene for det sidste Halvaar, hvorefter de 24 Konfirmanders Afrejse tog sin Begyndelse: 1 anbragtes i Billedskærelære her i Byen; 5 kom paa Hærens og Flaadens Elevskole; 1 med Georg Stage; 1 blev Snedker i Tranekjær; 3 kom i Smedelære i Marstal, Præstø og Herning; 1 i Tømrelære i Tranekjær; 1 i Bagerlære her; 3 i Handelslære i Borup, Korsør og her; 1 i Bogtrykkerlære i Rudkjøbing; 1 i Guldsmedelære i Herning; 1 i Malerlære i Hørsholm; 1 paa en Maskinfabrik i Ringsted; 1 blev her endnu et Aar; 1 gik til Søs; 1 kom i Møllerlære og 1 vil ved privat Hjælp søge at blive Officer. Efter Prøvetidens Udløb skete følgende Forandringer i disse Drenges Anbringelse: de 2 Handelslærlinge i Korsør og Borup bleve anbragte i Karethmagerlære i Kværkeby og i Sadelmagerlære i Hørsholm; sidstnævnte Lærlings Mester er senere død, og Drengen forventes at skulle staa Læretiden ud hos Efterfølgeren. Det forløbne Aar har for Lærlingene været et roligt Aar, da der kun har været Ubetydeligheder i Vejen enkelte Steder.

I Sommerferien foretog Hr. Rolsted en Inspektionsrejse til Lærlingene paa Øerne og fandt intet at erindre. De Mænd, der paa de forskjellige Steder have

paataget sig Hvervet som Tilsynsværger bringer jeg her ved Stiftelsens Tak for deres gode og redebonne Bistand. Det er en Beroligelse for os og for Lærlingene, at de have en Mand, til hvem de kunne henvende sig om Raad og Trøst i paakommende Tilfælde.

Det bliver Aar for Aar vanskeligere for os at faa vore Elever anbragte saaledes, at Mesteren optager dem i sit Hus. Det er et meget beklageligt Fænomen; Lærlingen kommer til at staa mere fremmed for sin Mester, det gamle patriarkalske Forhold forsvinder, og Kløften mellem Arbejdsgiver og Arbejder uddybes. Det har her vist sig, at de ny Lærekontraktør, affattede efter Lov af 30/3 89, gjøre Mestrene endnu mindre tilbøjelige til at antage Lærlinge paa de gamle Betingelser, medens flere og flere give Ugeløn. Dette er i høj Grad uheldigt, den ganske unge Lærling faar derved en altfor tidlig udviklet Selvstændighedsfølelse, medens han paa den anden Side ved at modtage den lille Ugeløn, i Reglen i det første Aar 2 Kroner, føler sig skuffet og forurettet og saaledes fra Begyndelsen bliver indrullet blandt de utilfredse. For Folk i smaa Kaar bliver det vanskeligere og vanskeligere at faa deres Sønner oplærte i Haandværk — sørgeligt vilde det være, om Haandværket blev opslugt af Storindustrien, og Haandværkerne bleve Fabriksarbejdere. For Lærlingen kan det let ske, at hans lille Løn bliver spist op af den øvrige Familie, og at han selv kommer til at mangle det nødvendige; men møder man slet ernæret og slet klædt til sit Arbejde, taber Lysten og Energién sig snart. For Opfostringshuset har dette Forhold stor Betydning; færre og færre blive anbragte ved Haandværk, medens flere og flere søge til Hærens og Flaadens Elevskoler, igjennem hvilke de kunne naa faste Stillinger, og hvor Uddannelsen intet koster. Skulde Op-

fostringshuset blot i det første Læreaar støtte sine Elever, gjennemsnitlig 25 aarlig, med 100 Kroner hver, vilde det medføre en Udgift af 2500 Kroner, og hvor skulle disse Penge tages fra? der er jo en Udvej, at indskrænke Elevantallet—men naar man sidder med den store Bunke Ansøgninger — i Aar 97 — bliver man snarere fristet til at udvide end indskrænke Antallet. Dertil kommer, at Opfostringshuset, som tilbyder sine Elever en videregaaende Undervisning end Folkeskolen, maa anvende meget paa Undervisningsgjenstande og Bøger, og dette Krav maa først fyldestgjøres Her i Kjøbenhavn giver saa godt som ingen Mester sine Lærlinge Kost, Logis og Klæder, hvorfor det er meget vanskeligt at faa vore Elever anbragte herinde, med mindre de kunne finde Plads i Lærlingehjemmet; thi skulle Eleverne anbringes i deres Hjem eller hos Slægtninge, ville disse ogsaa gjerne have et Ord at sige i Lærlingeforholdet, hvorved der let kan opstaa ubehagelige Rivninger.

Men hvorom alting er, skal Opfostringshuset kunne blive i Stand til kraftig at støtte de udgaaede Elever i Læretiden, maa Indtægterne forøges, og dette maatte da ske ved at legere Stiftelsen betydelige Midler. Mærkeligt er det, at man herhjemme ikke synes ret at have faaet Øje for, at en af de vigtigste og smukkeste Op-gaver for Filantropien er at hjælpe de smaa og støtte Institutioner, der antage sig dem.

„Den, der kaster sit Brød paa Vandet, skal finde det om mange Dage“, siger Prædikerens (11, 1). Det er Velgjørenhedens hellige Pligt og dens velsignelsesrige Følger, her sigtes til, og Jakob skriver (1, 27): „En ren og ubesmittet Gudsdyrkelse for Gud og Faderen er denne at besøge Faderløse og Enker i deres Trængsel, at bevare sig selv ubesmittet af Verden“. I Lægekunsten forstaaer man at vurdere de præventive Forholdsregler, gid det ogsaa maatte lykkes paa andre Omraader at aabne Øjet for Nyttens af de præventive Forholdsregler. Hvert Barn, der i Tide fjernes fra elendige, baade fysiske og moralske Forhold og bringes under kjærlig og forstandig Tugt, er sandsynligvis et Menneskeliv reddet for Samfundet. Statistiken viser, at Antallet paa unge Lovovertrædere stiger i en foruroligende Grad og hvor kan det være anderledes, naar man blot vil se Forholdene lige i Øjnene. Hos saare mange Forældre er der god Vilje til at frede om Børnene, men Kampen for Tilværelsen er i vor, den fri Konkurrences Tid, saa haard, at Børnene i mangfoldige Hjem ere overladte til sig selv al den Tid, de ikke ere i Skole, fordi baade Fader og Moder ere ude fra Morgen til Aften, og naar de saa komme hjem, ere de trætte og uskikkede til at tage sig af Børnene, for hvem Hjemmet kun er et Sted, hvor de kunne sove og spise, for saa vidt der da er noget at spise. Men i mangfoldige Hjem savnes baade Vilje og Evne til at opdrage Børn, der kun betragtes som Byrder, der ere lagte paa Forældrene; det er disse Hjem, der grundlægges i Letsindighed ved overilede, for tidlig indgaaede Ægteskaber, og som ere saa lidet funderede i alle Henseender, at det første lille Stød maa bringe alt til at styrte sammen. Enhver, der har med Velgjørenhedssager at gjøre, ved, hvor uhyggelig ofte man træffer paa Kategorien „forladt Kone“.

I hvor mange Hjem hører det ikke til Dagens Orden at Manden kommer fuld hjem og saa banker Kone og Børn — i Aviserne læse vi ofte om oprørende og brutal Mishandling at Hustruer og Børn, men hvor mange Steder er der dog, hvor Brutaliteten og Mishandlingen ikke antage saa voldsom en Form, at den offentlige Myndighed kan skride ind; fra et saadant Hjem kan man ikke vente velartede Børn, thi der kunne Børnene ikke lære, at den Grundvold, hvorpaa et sundt Menneskeliv skal opbygges, er Budet: „Ær din Fader og din Moder“! Eller hvorledes skal der udgaa velartede Børn fra et Hjem, hvor de kun høre Had og Foragt mod al lovlige Orden og Myndighed, mod Samfundet og Religionen, hvor der idelig forkyndes om den moderne Livsopfattelse, at Menneskets Opgave her i Verden er ikke at arbejde, men at nyde Livet, og at Lysten og ikke Pligten er det bestemmende for Mennesket. Staar det nu saaledes til paa det Sted, som skulde være Børnenes Hjem, hvor der skulde fredes og hygges om dem, saa kan man ikke undre sig over, at Børnene ikke søge til Hjemmet, men bort fra det, ud paa Fællederne; her er Frihed og Liv, her er lystige Kammerater, som ikke ere synderlig nøjeregnende i nogen Henseende; men saa træffe de ogsaa mange tvivlsomme Ek-sistenser, navnlig disse konfirmerede, halvvoxsne Labaner, der uden fast Beskæftigelse drive om, drikke lidt, ryge lidt, stjæle lidt osv., men frømfør alt forgiftede Øre og Hjerte paa de mindre Drengene, som komme under deres Paavirkning. De stakkels Børn, paa hvem det guddommelige Ord gaar i Opfyldelse: „Forældres Misgjerninger skulle hjemsøges paa Børnene i 3dje og 4de Led“.

Kjøbenhavn bliver snart en stor By og Elendigheden vokser stærkere end Byen; saa bør ogsaa Kjærlighedens Værk vokse i samme Forhold, og vil nogen finde

sit Brød om mange Dage, lad dem da arbejde for Børnene; vil nogen gavne Samfundet og sine Medmennesker, saa hjælp Børnene ved at støtte enhver god og gavnlig Institution, hvis Opgave det er at værgede de smaa for Forargelsen; men man bør betænke, at Hjælp i Tide er den bedste Hjælp, det er bedre at lukke Brønden, før Barnet drukner, end efter at dette er sket, det er bedre at forebygge Faldet end at maatte antage sig den, der er falden.

Velgjørere, der ville støtte uheldigt stillede Børn kunne her indlægge Drengene mod en aarlig Betaling af 350 Kr; ikke faa have i Aarenes Løb benyttet denne Lejlighed til at gjøre Vel paa.

11 af Pladserne herinde benævnes Legatpladser. De 4 „Spannjerske“ Nr. 2. 3. 7 og 9 ere oprettede i Flg. Res. 18/9 79 og ere til 1ste Maj 1891 bortgivne til Valdemar Nielsen, Viggo Jensen, Anton Sørensen og Frants G. Kristensen af 1ste Kl. I Flg. Res. 28/5 80 er der oprettet 2 Legatpladser til Minde om Kancelliraad Ole Thorup, og i Flg. Res. 21/4 88 atter 2 i Anledning af, at Opfostringshuset fra det Thorupske Legat aarlig modtager 800 Kroner. Disse 4 „Thorupske“, Pladser Nr. 8, 26, 84 og 93 ere til 1ste Maj 1892 bortgivne til Adolf Nielsen, Emil Nielsen, Viktor Holtz og V. Qvistgaard af 2den Kl. De 4 „Nissenske“ Pladser 41, 44, 48 og 52, oprettede i Flg. Res. 2/1 83, ere til 1ste Maj 1894 bortgivne til Johannes Jønsson, Julius Kristensen, Hans Thomsen og Jakob Sørensen af 4de Kl. „Sass's“ Legatplads, oprettet i Flg. Res. 7/12 83 er til 1ste Maj 1891 bortgivet til Alex Brauner af 1ste Kl.

Elevantallet var 1/1 90—100; udgik 24, indkom 25, hvoraf dog atter en udtraadte, da han ikke egnede sig til Opholdet her. Den 31/12 90 var her 100 Elever. Om de ledige Pladser indkom 110 Ansøgninger, deraf 95 fra Kjøbenhavn, 12 fra det øvrige Sjælland, 2 fra Øerne; 1 fra Jylland. Af Eleverne ere 17 forældre-, 42 fader- og 5 moderløse; 36 have begge Forældre levende. Af Eleverne ere 76 fra Kjøbenhavn, 18 fra det øvrige Sjælland, 2 fra Øerne og 4 fra Jylland,

Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed her 1/10 1755, har her været optaget 4017 Dreng, 3917 ere udgaaede.

Sundhedstilstanden og Disciplinen have været godt. Ingen Farsot har hjemsøgt Stiftelsen.

Bestemmelser for Optagelsen i det Kgl. Opfostringshus. Drengen maa den 1ste Maj det Aar, han ønskes optaget, ikke være under 10 og over 11 Aar gammel; han maa være uden Legemsfejl og ikke lide af nogen Sygdom eller Svagelighed.

Førend Optagelsen blive alle de ansøgende Dreng prøvede; i Reglen afholdes Prøven sidst i Marts, og hvad Skolekundskaber angaar, stilles følgende Fordringer:

I Religion: Af Bibelhistorien skal Drengen kunne fortælle Historierne i Balslevs Bibelhistorie fra Moses til Rigets Deling, fra Jesu Lignelser til Jesu Opstandelse; af Luthers lille Katekismus fordres Budene og Trosartiklerne med Forklaringerne.

I Dansk: Drengen maa kunne læse tydelig og sikkert dansk og latinsk Tryk, kunne gjengive Indholdet af det oplæste Stykke, kunne udenad stave enkelte Ord og korte Sætninger, kjende Hovedord, Tillægsord og Udsagnsord, kunne finde Grundord og Omsagn i en let

Sætning og kunne skrive et let Stykke Diktat uden grove Fejl.

I Regning: Drengen maa med Færdighed paa Tavle kunne regne de 4 Regningsarter i ubenævnte Tal (Division med 2cifret Divisor), kjende Resolution og Reduktion og have Øvelse i Hovedregning.

I Skrivning fordres en taalelig god Sammenskrift med latinske Bogstaver.

Med Ansøgningen skulle følge:

1. Drengens Døbe- og Koppeattest.
2. Attest fra en avtoriseret Læge for, at Drengen er fuldkommen frisk og sund.
3. Vidnesbyrd for god Opførsel, Flid og gode Evner fra hans Lærer eller, hvis han gaar i en af Kjøbenhavns offentlige Skoler, da fra dennes Inspektør, som tillige maa udtale sig om, hvorvidt Barnet antages baade at kunne tilfredsstille ovennævnte Fordringer og at kunne følge med ved den videregaende Undervisning, Opfostringshuset tilbyder.

Under 3dje Dec. 1890 resolverede Magistraten, at der for Fremtiden kræves af dem, der indlægge Drengene her, at de skulle fraskrive sig Forældremyndighed over Børnene, saalænge disse staa under Opfostringshusets Værgemaal.

Vi have i Aar en Gang om Maaneden holdt og ville fremdeles holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale, affattet efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligst Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Salighedssag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes Nærmeste til at støtte os i enhver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjerte, at fordi Børnene ere betroede os og overgaaede til

Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar: thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Der ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt; Fader og Moder blive dog altid de bedstø for de smaa. Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; ethvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem; en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

I Almindelighed faa Børnene i Ugens Løb ikke Lov til at aflægge Besøg i deres Hjem, uden paa deres Fødselsdag, og vi anse det ogsaa for overflødigt, at Slægt og Venner i Ugens Løb besøge Eleverne, der dog skulle vænne sig til at betragte Opfostringshuset som et nyt Hjem.

Skolehøjtider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage fejres ved Festmaaltid: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten holdes; Søn- og Helligdage gives Extraforplejning til de hjemmeværende. Ved Fastelavnstid have Eleverne Bal, i Juleferien Juletræ; paa Stiftelsesdagen, den 29de Juni, holdes Skolehøjtid og Præmieuddeling og en af de nærmeste Dage foretages den store Skovtur; mindre Skovture foretages til Fods i Sommerens Løb.

Besøg er aflagt i Zoologisk Have og paa Maleriudstillingen. Præmierne bestaa dels i Penge dels i Bøger og udredes af de til „Undervisningens Fremme, Elevernes Opmuntring“ stiftede Legater, som eje 8000 Kroner. 4 af disse Legater ere stiftede af ældre Elever: det Borupske, det Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius's Mindelegat). I Aarets Løb har Stiftelsen endvidere modtaget kjærkomne Gaver fra: Udvalget til Folkeoplysningens Fremme ved dettes Formand Dr. Steenstrup, Hr. Groserer Grøn, Hr. Handskefabrikant Larsen og Opfostringshusforeningen. Direktør Nielsen ved Kasino har flere Gange givet Børnene Fribilletter. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og for den Velvilje for Stiftelsen, hvorom de vidne. Stiftelsens Bogsamling tæller nu 1401 Bind og benyttes stærkt.

Sidste Sommerferie vare alle vore Elever paa Landet, deraf 20, førte af en Lærer, indlejede paa Bøjsens Minde ved Sorø, hvor de befandt sig saare vel.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste, inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og en Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup, Dbm. R., ansat $\frac{7}{8}$
45 Tegning 1—4 ialt 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende
Lærer ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 3—4,
Geografi 1—3, Historie 3—4, ialt 26 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66.
Haandgjerning 2—4 4 T.
4. Forstanderen, Kand. theol. Otto Jensen,
ansat $\frac{9}{10}$ 74, ved Kommuneskolerne $\frac{1}{11}$ 64.
Religion 1—4, Historie 1—2 Dansk 1—2, ialt 26 T.
5. Kand. phil. Seminarist H. Rolsted, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 83. (ved Kommuneskolerne $\frac{1}{11}$ 82). Regning og Tysk 1—4, Matematik 1—3 og Naturlære 1—2, ialt 36 T.
6. Seminarist P. Andersen, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 89. Skrivning, Naturhistorie og Sang 1—4, Geografi 4, Sløjd 1—3, ialt 33 T.
7. Overgymnastiklærer i Marinen Thorstensen, ansat $\frac{1}{8}$ 85. Gymnastik og Dans, ialt 8 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Stiftelsens Præst er Højærværdige Hr. Pastor Christen Møller til St. Pauls Kirke, Stiftelsens Læge Hr. Kommunelæge Stokfleth.

I Maj 1890 havde Forstanderen Orlov for at foretage en Udenlandsrejse i pædagogisk Øjemed,

Det Kongelige Opfostringshus's

Aktivbeholdning den 1. Januar 1890:

Stiftelsen selv: Ejendommen 180,000 Kr.	
Obligationer 348,100 -	528,100 00
Særskilte Legater knyttede til Stiftelsen	8,000 00

Indtægt.

Kontant Beholdning fra 1889		2,494 03
Renter af den samlede Formue	15,440 50	
Klasselotterifgift	12,000 00	
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelsen af Tavleom- bæringen i Kirkerne	2,900 00	
Tilskud fra de Spanjerske Legater . .	2,000 00	
— - J. A. Eibeschützs Reserve- legat.	500 00	
— - Nissens Stiftelse	2,000 00	
— - Magistratens Blegdams- skoles Legat	200 00	
— - Gross. Wilhelm Sass's Legat	400 00	
— - Etatsr. A. N. Hansens Legat	150 00	
— - Kancelliraad O. Thorups Legat	800 00	
Fra H. J. Lindahls Legat til Opfost- ringshuset, den der værende kontante Beholdning	100 00	
Konsumtionsgodtgjørelse	178 16	
Indbetalt af Private for Drenges Op- tagelse og Underhold i Stiftelsen	1,400 00	
Indbetalt af ny optagne Elever, som Bidrag til deres Ekvipering	220 00	
		38,288 66
		<u>40,782 69</u>

Regnskab for Aaret 1890.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestridelse af Udgifter ved Stiftelsen 37,938 33

Udgiften fordeler sig saaledes:

	Budget:	Regnskab:
Lønninger	13,360	13,354 24
Forplejningsudgifter	10,920	10,598 68
Beklædningsudgifter	4,225	4,842 86
Skolesager	600	583 52
Konfirmationsudgifter	1,520	1,530 52
Medicinaludgifter	150	209 90
Brændselsudgifter	1,880	1,751 17
Belysningsudgifter	835	888 45
Kontor- Repræsentations- og andre Udgifter for Forstanderen	150	140 05
Bygningsudgifter	800	427 85
Inventarieudgifter	800	1,237 06
Rengjøringsudgifter	440	414 17
Vask	305	290 70
Skatter	650	695 60
Assurancepræmie	210	165 20
Blandede Udgifter og den Lindahl- ske Konto	515	808 36
	<u>37,360</u>	<u>37,938 33</u>

Udbetalt Stiftelsens Anpart i Udgifterne ved Bro-
lægningen af Kalkbrænderivej 2,232 90

Udbetalt Renter af særskilte Legater, knyttede til
Stiftelsen 308 00

Kontant Beholdning ultimo 1890 303 46

40,782 69

Aktivbeholdning ultimo 1890: Stiftelsen selv 528,100 Kr.
Særskilte Legater 8,000 Kr.

De 528,100 Kr. bestaa af:

Ejendommen ved Kalkbrænderivej 180,000 Kr.

Panteobligationer à 4⁰/₁₀₀ p. a. 83,000 Kr.

do. à 4¹/₂⁰/₁₀₀ p. a. 233,500 —

Oblig. af vest-og sønderj. Kreditf. konv. 4⁰/₁₀₀ 22,400 —

— jydsk Land-Kreditforening 4⁰/₁₀₀ 3,000 —

— Østifternes Kreditforening 3¹/₂⁰/₁₀₀ 6,200 —

348,100 —

528,100 Kr.

I vort forrige Aarsprogram skrev jeg i Anledning af Forberedelseseksamenen :

Et af Folkeskolens største Fortrin er, at den ikke arbejder med en Eksamen som Maal, men kan indrette sig efter sine Elevers Tarv og sætte Maalet som dette byder. Det maa derfor betragtes som en Ulykke for Folkeskolen, om den paa nogen Maade vilde stile efter at naa Eksamensfordringer og blive en Dimissionsanstalt til Forberedelseseksamen. En ganske anden Sag er det, om Folkeskolens Maal, med tilbørligt Hensyn til Eleverne, hvilket altid maa blive Hovedsagen, kunde højnes saaledes, at dens afsluttende Prøve kunde aabne Eleverne Adgang til saadanne Stillinger, hvor nu Modenhedsbevis kræves ved Antagelsen. Da den almindelige Epidemj, som hedder „Lysten til at tage Forberedelseseksamen“, ogsaa bredte sig herud, og det blev vanskeligere at stemme mod Strømmen, optog vi Spørgsmaalet til Overvejelse, og vi ere komne til det Resultat, at vi ikke ville ofre vore Drengene paa denne Molochs Altar og vor prøvede, støtte Undervisningsplan for de uvisse Eksamensfordringer. Vi have derfor ændret vor Undervisningsplan saaledes, at den fjerner sig mere fra Forberedelseseksamens Fordringer end hidtil, men vi tro, at den har vundet i Kvalitet og vil blive til større Gavn. Navnlig ere Fordringerne i Historie, Geografi og Mathematik blevne betydelig forringede og Undervisningsmetoden forandret; en almindelig begavet Dreng vil med jævn Flid kunne magte Stoffet. For Fremtiden vil det jo ogsaa kunne træffe, at en eller anden ualmindelig begavet Dreng kan blive ført videre, men dette maa altid blive sjældne Undtagelser; den studerende Vej er nu saa søgt, at der maa være aldeles fortrinlige Evner, naar man skal tage det Ansvar paa sig at føre en Dreng ind paa denne lange og besværlige Vej, som i Reglen ikke

fører til et saadant Resultat, at det er værd at ofre meget for dets Opnaaelse.

Disse Bemærkninger finder jeg Anledning til igjen at optrykke og ledsage med et Par ny: Vi fortryde ikke den ovennævnte Ændring i Læseplanen, og den Forudsætning, vi gik ud fra, at en almindelig begavet Dreng med jævn Flid vil kunne magte Stoffet, har holdt Stik, ja Arbejdet kunde endog godt forøges i 4de og 3dje Klasse. Vi hilse ogsaa med Glæde den ny Borgerskoleeksamens Indførelse; denne Prøves Fordringer svarer paa det nøjeste til vor Skoleplan; det forekommer mig at en saadan Prøve, afholdt med fornøden Kontrol, maa give tilstrækkelig Garanti paa mange af de Steder, hvor nu den store Præliminæreksamen fordres; den har den Fordel, at den ikke ret vel kan sætte Børnene Nykker i Hovedet om at studere, om at skulle paa Kontor, for man kan da ikke blive Haandværker eller Sømand med Præliminæreksamen o. lign., og Kundskabsmaalet er tilfredsstillende. Et Menneske med saadanne Kundskaber, der ere virkelig tilegnede, vil ogsaa med Lethed kunne udvide sin Dannelse, om hans Stilling i Samfundet kræver det.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Religion	2	2	3	3
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	3	3
Geografi	2	2	2	2
Tysk	2	2	2	2
Naturlære	2	2	„	„
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	„	„
Arithmetik	2	2	2	„
Regning	3	3	4	4
Skrivning	3	2	4	4
Tegning	3	3	3	3
Sang	2		2	
Haandgjerning og Sløjd	2	4	3	3
Gymnastik og Dans	4		4	
Ialt	39	40	40	40

I Fagfordelingen er der i Aarets Løb sket følgende Forandringer: Hr. Andersen overtog Sløjdundervisningen; Hr. Fritz afgav Dansk i 2den Klasse til Forstanderen og overtog i Stedet derfor dennes Timer i Historie i 3. og 4. Klasse.

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1ste Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 30 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte. Bibellæsning: Apostlenes Gjerninger.

2den Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede, 10 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3dje Klasse: 2den og tredje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testaments Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testaments. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4de Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente, 12 Salmer. Ordret udenad læres i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og let fatteligt som muligt. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Biblen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers. Prøveni Religion afholdes før den øvrige Eksamen i Overvæ-

relse af særlig indbudte Censorer. 1ste Klases Elever katekiseres ved den sidste Gudstjeneste her før deres Konfirmation i Overværelse af hele Forsamlingen af Tillørere.

Dansk.

1ste Klasse: Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvoraf Brudstykket er taget, blev der besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Skrifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt, at anskaffe 19 forskjellige Skrifter i 24 Exemplarer. Herved er bragt en heldig baade nyttig og interessant Afvevling ind i Undervisningen. Af samme Grund benyttes Borchsenius og Winkel-Horns: Hovedværker i den danske Literatur. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig indøn de samme Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig øvede i Analyse. 40 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, ligesom der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2den Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsøns Læsebog, og Stykker af ovennævnte Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 40 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3dje Klasse: til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 53 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte udenad.

4de Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 72 Diktatstile og nogle Gjenfortællinger ere skrevne, og nogle Digte ere lærte udenad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie:

Her benyttes Brickas mindre Verdens- og Nordens Historie.

1ste Klasse: Den nyere Tids Historie.

2den Klasse: Den nyere Tids Historie til 1730.

3dje Klasse: Middelalderens Historie.

4de Klasse: Oldtidens Historie (Nordens).

I 4de Klasse benyttes desuden Blochs mindre Verdenshistorie til Læsning; hele Oldtidens Historie gjenemgaas, men kun enkelte epokegjørende Begivenheder læres.

Geografi:

Lærebog bruges ikke. Undervisningen er mundtlig med Trydes geografiske Schøma som Grundlag i 4de Klasse. Det vigtigste af den matematiske Geografi og almindelige meteorologiske Fænomener forklares for Eleverne, ligeledes Fædrelandets Inddeling i Øvrighedskredse, Kommuner, Sogne, o. s. v.

1ste Klasse: Hele Geografien.

2den Klasse: Evropa og Asien.

3dje Klasse: Evropa til Sydevropa.

4de Klasse: Her begynder Undervisningen med at orientere Børnene i den nærmeste Omegn af Opfostringshuset, dernæst i hele Kjøbenhavn, og der foretages Spadsereture med dem for praktisk at indøve Verdenshjørnerne og Stedsandsen. Landkortets forskjellige Signaturer forklares, og Eleverne øves i at tegne Omrids af Lande. Almindelig Oversigt over Danmark og hele Jordkloden.

Tysk.

1ste Klasse: Kapers Læsebog I Side 45—96

2den Klasse: Samme Bog Side 16—45.

3dje Klasse: Listovs Elementarbog Stk. 24—41.

4de Klasse: Listovs Elementarbog Stk. 1—27.

Naturlære.

1ste Klasse: Efter Deichmann-Brandts Lærebog er gjennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.

2den Klasse: Efter samme Lærebog er gjennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1ste Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2den Klasse: Efter Strøms Plantelære: Den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede.

Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3dje Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4de Klasse: Pattedyr og Fugle.

Geometri.

1ste Klasse: Uden Benyttelse af Lærebog er gennemgaaet: Lighedsmethode, Fladers og Legemers Beregning efter den Fremgangsmaade, som benyttes i Pichel: Die Geometri der Volksschule.

2den Klasse: Paa samme Maade som i 1ste Klasse er gennemgaaet en Indledning til Geometrien og adskillige Sætninger om Linier, Vinkler, Trekkanter og Firkanter.

Arithmetik.

1ste Klasse: Ligninger med en og flere ubekjendte Proportioner, største fælles Maal, mindste fælles Multiplum og Decimalbrøk.

2den Klasse: De fire Regningsarter samt Potens.

3dje Klasse: Addition og Subtraktion samt positive og negative Størrelser.

I alle Klasser er benyttet Julius Petersens Arithmetik I.

Regning.

1ste Klasse: Joakim Larsen III § 26 — ud. Nehm IV. Repetitionsopgaver I og II. En Del Flade- og Legemsberegninger efter Nehm IV.

2den Klasse: Decimalbrøk, almindelig Brøk og Re-

guladetri, dels efter Nehm III, dels efter Joakim Larsen III § 24—26.

3dje Klasse: Indklædte Opgaver med hele benævnte Tal efter Joakim Larsen 2 §§ 17—19, lettere Brøkrøgning, Decimalbrøk og Metermaal efter Joakim Larsen III, 1ste Afsnit.

4de Klasse: De 4 Regningsarter med mindre benævnte Tal og ganske smaa Brøker. Resolution og Reduktion, Addition og Subtraktion med større benævnte Tal. Joakim Larsen II, 1ste Afsnit og §§ 12—14.

Skrivning.

1ste Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjøn-skrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtig-skrivning efter Diktat.

2den Klasse: Af de to ugentlige Skrivetimer anvendes den ene til Skjøn-skrivning, den anden til Øvelser i Hurtig-skrivning og Af-skrivning efter Bog.

3dje Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift og Af-skrivning efter Bog.

4de Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift.

Tegning.

1ste Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. De fremmeligere Elever øves i Tegning efter Klodser. I geometrisk Tegning have Eleverne udført forskellige Ovaler og Ellipser samt et Par Projektions-tegninger, nemlig Parallelopipedon og en Pyramide med Snit og Udfoldning. Der er udført nogle Prøver paa at forme disse Legemer af Papir.

2den Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og til Dels efter Gibs. I geometrisk Tegning er udført regelmæssige ind- og omskrevne Manglekanter, en Manglekant med givne Side, Cirkler i forskjellige Stillinger mod hinanden, Cirkelns Gradeinddeling, en almindelig Maalestok. Trekanter med givne Maal paa Sider og Vinkler, samt kongruente og ligedannede Figurer.

3dje Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Deling af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, nemlig Trekant med givne Sider, Parallelogrammer med givne Sider og Vinkler, en alm. Firkant med Siderne og en Diagonal givne, en Manglekant forvandlet til en Trekant, tegnet en Cirkel igjennem 3 givne Punkter, søgt Centret til en givne Cirkelbue, indskrevet en Cirkel i en Trekant og tegnet Tangenter til en Cirkel gjennem et givet Punkt.

4de Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning. De her brugte Fortegninger ere Andersens og Dahlerups.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensens III og Samnes 2stemmige Sange. Koraler.

Haandgjerning.

I de tre mindste Klasser er der anvendt 1 a 2

Timer til at give Eleverne saa megen Øvelse, at de kunne udføre saadanne Smaating som at sy en Knap i, reparere et Par Tøjsko eller lign. Eleverne i 4de Kl. lære at stoppe Strømper; denne Undervisning meddeles af Frk. Friis.

Sløjd læres 1—3. Klasse efter samme Fremgangsmaade som forrige Aar og drives med Iver og Lyst. Værkstedet er nu monteret til 24. Vore fremmeligere Elever have erhvervet en respektabel Færdighed og kunne faa Lov til at benytte Værkstedet i Fritiden, naar det gjælder om at faa et Arbejde færdigt.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799. Da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn, og da især for vore Drengene, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen her fra ikke er Frisvømmer.

Den aarlige Eksamen affholdes i Dagene den 22de og 23de April efter nedenstaaende Schema.

Iste Klasse, Værelse Nr. 1.

Onsdag, den 22de April.

8—9 ¹ / ₂	Historie	Forstanderen.
9 ¹ / ₂ —11	Naturlære	
3—4 ¹ / ₂	Mathematik	Hr. Rolsted.
4 ¹ / ₂ —6	Tysk	

Torsdag, den 23. April.

8—9 ¹ / ₂	Geografi	Hr. Fritz.
9 ¹ / ₂ —11	Dansk	Forstanderen
2—3 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Andersen.

2den Klasse, Værelse Nr. 2.

Onsdag, den 22. April.

8—9 ¹ / ₂	Naturlære	Hr. Rolsted.
4 ¹ / ₂ —6	Historie	Forstanderen.

Torsdag, den 23. April.

8—9 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Andersen.
9 ¹ / ₂ —11	Geografi	Hr. Fritz.
2—3 ¹ / ₂	Dansk	Forstanderen.
3 ¹ / ₂ —5	Tysk	Hr. Rolsted.

3dje Klasse, Værelse Nr. 3.

Onsdag, den 22. April.

8—9 ¹ / ₂	Dansk	Hr. Fritz.
9 ¹ / ₂ —11	Geografi	
4 ¹ / ₂ —6	Naturhistorie	Hr. Andersen

Torsdag, den 23. April.

8—9 ¹ / ₂	Tysk	Hr. Rolsted.
2—3 ¹ / ₂	Regning	
3 ¹ / ₂ —5	Historie	Hr. Fritz.

4de Klasse. Værelse Nr. 4.

Onsdag, den 22. April.

8—9 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Andersen.
3—4 ¹ / ₂	Geografi	Hr. Andersen.
4 ¹ / ₂ —6	Historie	Hr. Fritz.

Torsdag, den 23. April.

9 ¹ / ₂ —11	Tysk	Hr. Rolsted.
2—3 ¹ / ₂	Dansk	Hr. Fritz.

Torsdag, den 23. April.

5—6	Hele Skolen Sang	Hr. Andersen.
6—7	— — Gymnastik	Hr. Thorstensen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre, Værger og Enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1891.

Otto Jensen.